

Чи єст на жеми ище места за людзах?

На далеким востоку Японцы уж и пред 7-8 роками войовали процив Китайцох, уж и теды одняли од ніх фалат території, а пред двома роками исто таку борбү проци ніх обновели и непрерывно провадза ю до нешкі.

Японцы себе правдаю зос тим, же их держава одвише густо населена, цесно им, шицки ведно не могли бы вижиц у своїй державі, вишак своєго народа принуждзени даадзе висельовац, прето муша свою територію розшириц. А то мож посцигнуц лем зос войну.

Знаме, же наша Европа од шицких других континентах населена найгустейше, у ней єст ище и густейше населені державі як Японска, — вец би европейски народи мали и вецей права як Японцы, да силом однімаю жем од своїх сущедох — и ми визиме неограничене наоружане и грожене поєдиних державох зос войну.

Чи наисце наша жем населена уж так густо, же дапоєдни народи принуждзени зос силу, зос войну, гледац себе места под слунком?

У тим питаню може дац нам обяснене лем статистика. Подавам ту даскељо числа статистики швейцарскаго жительства.

Населені Югославії.

Велькосц нашей держави по території 248.665 квадратны километери, а по найновешай статистики мала 1931. р. 13,930.918 жительюх. На 1 кв. км. (толькі як 113 ланци) пада 56 душы, — або на ёдну душу одпада 2 ланци жеми.

Зос нашу державу граніча слідующи держави: Немецка, котра на 1 кв. км. ма 135 жительюх, — Італія 125, — Болгарія 53, — Румунія 55, — Мадярска 86 душы.

На цалим швеце — найгустейше населені держава то Белгія. Єй цала територія 30.444 кв. км., а ма 7,875.000 жительюх. На 1 кв. км. пада 259 душы. За ніо приходзи европейска Велька Британія зос 182, — Японія 157, —

Немецка 135, — Італія 125 душы на кв. км. У шицких других державох на швеце на 1 кв. км. пада менше число душох од 100. Найрите населена большев. Русія, котрой територія (европейска и азійска доведна) виноши 21,909.000 кв. км., а ма жительюх 146,220.000. На 1 кв. км. ма 67 душы.

Од континентах найгустейше населена Европа, у ней на 1 кв. км. жилю 48 душы, у Азії 24, — у Африки 46, — у Сівернай Америки 65, — Южнай Америки 4, — у Австралиі 1 душа на кв. кілометр.

Територія шицких континентах, — або цалей жемскай кулі (ту не берем до рахунку 14,300.000 кв. км. Сіверного и Южного Поля сухожемнаго територію) виноши 135,725.000 кв. км., а на ней живе доведна 1.898.000.000 число людзох. На 1 кв. км. пада 14 душы.

Чо ше може доказовац на темелю ту наведзеных податкох?

Може ше доказовац, же кед у Белгії — котра спада медзи найкультурнейши и материально найбогатши держави на швеце — може народ добре вижиц, гоч там на 1 кв. км. пада 259 душы, — лебо на ёдну душу пада просечно лем 961 квадратни ват — теды и на цалей жемскай кулі, на 1 кв. км. могло бы добре вижиц, поведзме, голем 1/8 тельо, т. е. 33 душы, у котрим случаю на ёдну душу ушло бы ше просечно 34 (бліско 3 и пол) ланци жеми. А да на цалей жемскай території, на 1 кв. км. рахуеме по 33 душы теды би могло на ней жиц 4 міліярди 467 міліоні 920.000 людзох, або ище не далёко двараз тельо, як цо живе на ней тера.

Отже, на питане, котре сом наведол на початку — на темелю ту наведзеных доказох — одлучно можеме одповесц, же: Жем наша ище далёко нет так густо населена, же би поєдини держави з правом могла доказовац, же су принуждзени войовац, да можу набавиц себе простора за живот. При добрей дзеки, могли бы тоды свой жаданя — за тера ище — и на мирни способ задовольствац.

М. А. Полівка.

Тілесна кара и ёй нашлідки у вихованю.

Вецейраз сом слухал скарги родичох на дзеки, же су таки и таки, а чул сом и мудри поради других, же таким дзеком лем палічка помага. Чи баш наисце палічка юдині лік таким дзеком?

На перши погляд випатра же так. Дзекко поведзме не послуха, оцец вежне палічку покаре дзекко, а исте випольні гоч зос слизами у очох оцово жадане. Успих посцигнуги.

Но кед туту ствар дакус лепше преучиме, увидзиме же палічка не лем не хаснуе, але до вецей ма барз чкодліві вплів на дзекко.

Вельки немецки вихователь фон Бавкен, хто-ри длуги час преучовал „благородносц“ тілесной кари на ёдним месце так гутори: „Найвекше зло родичох ё баш у тим, же думаю же дзеком лем палічка помага“.

У першим шоре треба знац, же дзекко ма свою гордосц, ма свою свідомосц о самим себе о своім „я“, хто-ри баш найглавнейше у вихованю, а кожда увреда тей гордосци, хто-ри му зос тілесну кару остава як печат на його младей души. Воно поніжнене уж з тим, же ё карапе. У душі його зачина ё корень мержні, неповереня, страху и шицкого того, ё завадза добруму розвитку у вихованю.

За доказ того най нам послужа сами вікази дзекох, котрих вілитовал фон Бавкен.

На поставене питане дзеком „Хто-ри вам бул найстрашнейши дзень у живоце“ 80 проценты дзекох одвітовало, кед були карани и то тілесно,

Една мала од 12 роках дала таки одвіт: „Оцец ме бил, я го не любим и боім ё го. Кед придзе дому, я віше лем патрим да ё скриєм од нього“.

Отже слова малей найліпше и найподполнейше указую на „благодарні“ вплив тілесной кари у вихованю Чом да ё души дзекца збера мержні и страх од родичох? Мало вецей разуменя за дзекко и його потреби и ствар будзе у шоре.

Друга ёдна причина пре хтору не треба дзекко тілесно карац, ё же ё трафи вецейраз же ро-тие обагата своїю плецю. У гніву вон не патри

зос чим и кадзи біс свойо дзеки. Бул случай, же дзекко остане глухе, хроме и т. д.

Но попри шицким ти знам же себе поставя даедни вопрос. А ё вец робиц зос дзекми, хто-ри непослушаю и упрекосца? Розуми ёже у першим шоре добри совіт, а кед ані то не помага, теди кара, але не зос песцу и прутом. Ест тих благих карох досц лем в ствар у тим, же треба знац добре их вихасновац. На концу мушиме признац же ёст баш таких хто-ри лем палічка помага. Но число таких дзекох барз мале.

Отже тілесна кара зос шицкого того вецей чкодзи як хаснуе дзеком. З тей причини треба патриц да ё ше палічка ё меней хаснуе. Знайце хасноване палічки — стоі обратно зос способносцами — вихователя.

Е. Планчак.

Школярска схадзка.

V. Схадзка Українских Школярох у Югославії одбула ё 12. и 13. т. м. у Міклошевцах у Просвітним Доме.

В суботу, 12. т. м. на 9 годзин рано було официйне отворене Схадзки зос одшпіваньем державного югославянского и украінскаго гімну, а дораз по тим отримал п. Петро Бучко реферат „Історія Карпатской України“. Далей слідовал реферат п. Евгена Горняка „Наша сила у нас самих“ и реферат п. Івана Ерделя „Значене спорту“.

Истого дня пополадню бул предложени нови правилник Схадзки, котри Схадзка ёндудушно прияла. Потым отримал п. Микола Ерделі реферат „Історія Української Культури“, а п. Кирил Бесер-мині реферат о Тарасу Шевченку, найвекшим поету-гению украінским. На молбу п. Миколи Ерделя и предсідателя Схадзки п. Петра Бучка представел п. директор Шерегій присутним школяром кратки исторіят розвою украінскаго театрального містецтва у Карпатской України.

13. т. м. в недзелю пополадню ёшт одбула Главна Схадзка. По прочитаню наспілых привітох

школьскай Схадзки аплавзом прията пропозіція п. Петра Бучка, да ёш пошлю привітни телеграми Й. В. Кралю, премієр-министру п. Драгіши Цветковичу, Преосвященному Владики Дру Дионізию Нярадио и п. срезкому начальникови у Вуковаре. Далей слідовали специялни звити поодиноких одборнікох, а п. Іван Ванчик подал загальні звити дотерашней школярской роботи и у краткіх суміхах подал напрям за дальшу школярскую роботу. Найважнейши момент у нашей роботи ма буц постанова, же школяре буду на своїм месце, як у питаню науки у школи, так исто, ёже дотика громадянских службосцох. Як доказ, же разумя час у котрим жилю, же разумя потреби цалей нації и ёй змаганя, видзвигую школяре клич: Ёдна Ідея, ёдна Організація, ёден Провід.

На внесок контролней комисії Схадзка по-дзелела абсолюторий старому одборови и приступа до вибору нового. Нови одбор за приготуване слідующей, VI. Схадзки вибрани у таким складу: предсідатель п. Іван Ванчик, подпредсідатель п. Іван Ерделя (Загреб), секретар п. Евген Горняк, касир п. Осиф Винай, бібліотекар п. Іван Ерделя (Дюрдлов), одборнік п. Іван Віславський. До контролней комисії вибрани: п. Петро Бучко, паночка Фебронка Тимко и п. Юрій Сегеди.

По евентуалиях, у котрих ёш придискутовало найважнейши питаня, ёже дотикаю нашей роботи за слідующи рок, закончела ёже Главна Схадзка зос одшпіваньем державного гімну и „Не пора...“.

Истого дня вечар керестурски школяре одбавили драму „Хмара“ на літературней украінскай бешеди зос великом успіхом.

Успих представи ё заслуга п. директора Шерегія, котри велько труду уложел за ёй приготуване и виконане.

На Схадзки було присутних коло пейдзешат школярох и сениорох, котри уважно вислухали шицкі реферати и поважно дискутовали о шицких питаньох.

Одбор.

О представи „ХМАРА“, до ю бавели керестурски школяре у Міклошевцах.

В недзелю вечар, на закончене школярской схадзки, давали керестурски школяре зос п. директор Шерегійом на чоле, представу „Хмара“, драму на 5 дії. Як и сам наслов гутори, обробюше лем епізода нашого типичного життя. Хмара фришко придае, же ище швидше пойдзе, да позохабя зла, нёшесце на жеми. Так и ту — зависц, злоба охабя забиту мацер, цемного оца, поганьбену дзивку невино осудзеного лесянія и да аж в найкритичнейшим моменту „слунко“ зашвици и одкрье правого злодія.

Саме виводзоване було на достойней висини. Чоловек аж теды може себе представиц праву слику, кед мал нагоду видзіц драми у вельких театрох. Нет сумні, найвекша заслуга припада п. директору Шерегійові. Сама біна ище му не допущела, да укаже подполню свойо знане и способносц, алі його виступ указал нам його праву вредносц. Кажда його геста, наглашоване словах, мимика таки виробени, же ёшт чоловек мушки зачудовац. У задніх двох дійох зос своїм бавенем виволал шицким присутним слизи на очі и не мож ёшт пре-чудовац, як ёшт чоловек може так ужиц до свойо ролі. Велька би чкода була, кед би п. Шерегій напуцел дилетантски кружок. Думаня сом, да ёш зос ище ёдну представу обидзе шицкі нашо валали. У Міклошевцах ёш давали велі представи и то добри, але ище ані по ёдней представи не остало таке вражине. Чул сом людзох (міклошевчане), котри приповедаю, же як краине наступя други раз, кед тера раз було так совершено.

Други ролі тиж добре виведзены. Янко Віславски (Андрі) приходзі на перше место. Правда, не віше му пошло за руку, да потполню вияви свою душевну борбу. Тимко Фебронка (Настуся) не заостава ніч за першим. Роля твардого характеру цалком ёй добре приставала. Роля Семена барз добре одбавел Винай Осиф. Прави циник, котри ёшт небоі нічого шицко пред собу гажи, лем да прийдзе до свойо мети. Сама його поява видзиговала його ролю, а да мало помалчи бешедовал, не чкодзело би. Горпину бавела Іринка Фірак, стара опробована баячка. Роля поганьбеней и охабеней дзивки нашла подполні вираз у Іринки. Борба зос ёй заводніком треба да будзе прикладом. Поліцыйскаго писара одлично одбавел

Юрий Сегеди. Заслужел кажде признане на його вигваряню московской бешеди.

Жыда бавел Богдан Фирак. Думаня сом, же баш ані ёден кацмар не мал таки подрани шмати, ишак у главним задоволев свою ролю. Грицка, слугу кацмаровага барз добре одбавел Янко Ердэлі Зос своім здравім жартом до слизох нашмеллял присутних. Мацер бавела Наталка Джуньова. Не знам, чи би даёдна друга дилетанткіня могла лепше приказац мацер - гістерицкую, котра не дума зос разумом, але зос шэрцом. Спеціяльну увагу заслужуе мала Марійка Фиракова (Мелашка), котра кед будзе мац и на далей доброго режисера, вец ше може од ней велью очекавац.

Танцы виведзены крашніе. Не знац, чи лепша слика, кед сами хлапцы танцуя, чи кед дзівчата, лябо кед п. Оленка Черняхівска. Феноменальну спосабносць ма п. Оленка. О, кед би зме стално мали пры себе таку учительку, вец би ше фрышко нашо танцы преславели по целей державі. Треба лем и селянских хлапцах и дзівчатах научыц да нашо танцы танцуя, а не кояки цудзи. Не треба препущыц туту нагоду, але ю вихасновац! Познато ми, же ше управа београдскаго фестывалу интересавала за нашо танцы, и сце поволац нашу группу под барз повольніми условиями. Треба ше дораз дац до роботи!

Да заключим: Успых забави як моральни, так и материялни надзвичайни. Дисципліна добра (крем дзепоеці закукованія споза кулисах — то ше не шме трафяц, бо обычни бавяче то буду наслідовац). Директор п. Шерегій и п. Оленка заслужую кажде признане, па и им припада найвецей заслуги, але то шыцко так удало.

Мушим похваліц міклошевскую публіку, же була мирна и дисциплінована. Жы баш не можу похопиц кожду драматичнейшу сцену, то прето, же ше таки представі ридко даваю...

Югас Петро.

ГОСПОДАРСТВО

Як ше прави медовка? Медовка, стари славянски напиток, у нас барз мало позната а ище ест меней тих чо ю знаю правиц. Медовка барз добри и хасновити напиток, бо мед найхасновитше ёдло понеже ше шыцок претваря до креви и ніч ше не вируцуб. Прето тераз сцеме вас научыц як ше тата медовка прави.

До шерпені або векшого гарчка насыпце дас двацет (20) литри води добрей за пиц. Шерпеню з воду положце на огень и кед ше вода зогреє (але не шме врец) насыпце до ней три и пол кили меду. Потым го варце сциха (при малым огню) дас годзину або и два - уж догоц ест пени хтора ше муши цали час зім'їац.

Кед ше увари усипе ше до гордовика и у нім стої дас петнац (15) дні док не превре. Кед преварло преточи ше до другого гордовика и дода ше му дакус скорки з лимуну або з помаранджи да достане красни пах.

Може ше правиц и веций а и меней нараз лем віше у истим розмиру. Медовка за жиму чува ше у добре завартих фляшох у піньвиці.

По пиялки мож познац яка будае хвіля. Вежніце ёдну фляшу хтора вішадзи широка як и на дну н. пр. фляшу на дунст. Три штварціні тей фляши напольніце з воду и до ней положце ёдну пиялку. Фляшу од горе закрице зос платном и и завяжце з порваском.

Пиялка нігда не стої на єдним месце але віше индзей чо овиши о хвілі. Кед пиялка на дну будзе дижджю, або шнігу — уж по часци рока. Кед видзе на верх будзе дуц вітор. Кед ше приліпи за скло будзе мразу. Кед пліва по води горе долу будзе красна хвіля. — Попробуйце.

Да маме грозна и прей жими треба віберац грозно зос тварду лупку и оберац го по сухей хвілі. Гу тому грозно муши буц подполно здраве. Таке грозно вец повишаме на сухе чисте и жимне место. Гіризда од гіризди муши буц чо далей да грозно ма досц воздуху. Цеплота муши буц така да праве не маржне. Од часу до часу треба грозно препатриц и сухи бобки повиберац, лем же не з руку и хижку вілуфтирац. До тей хижкі дзе грозно, треба уходзиц лем кед жимна и суха хвіля. Скорей як хижку запреме треба нука запаліц дакус сумпору.

Други способ чуваня грозна за жиму ё тот: Назбера ше істи таки гіризди лем ше наорезуе зос фалатом лози. Ёден (долыні) край лози ше по-

ложи до векшого погари або фляши з воду. До води ше положи дакус древеного углю да ше вода не ушмердзи. До векшого погара може ше положиц и по два гіризди лем ше не шму дорушовац. Други роботи ости як и на першим способу.

Унічтожоване буба - швабох. Вечар треба намесци лавор до половки полни з воду до гевтей просторії дзе их ест (обычно у піньвиці и у шпайзу). До лавора улейме пива або старого (погубеного) вина. Лавор, чи то будзе шерпеня, треба обложиц зосрендами або трисками же би ше буби могли віпендрат. Накеди буби напахаю тово вино або пиво дораз находитса нука. Понеже лавор не полни а и з нука в гладки то буби не можу повіходзіц але ше нука подавя.

Гліняна судвина не будзе пукац. — Кед купице нову гліняну судзину (гарчок, миску) трафи ше же фрышко пукнє. Же би ше нам то не трафело треба з ню зробиц так: купену нову гліняну судзину положце до шерпені або до орани і до ней вец налейце жимну воду. Тераз шыцко положце на огень и помали грейце, док вода даскельораз не превре. Вец знейце зос огня и охабце найше шыцко саме зошицким охладзи. Кед ше охладзело повибрайце ю и посцерайце. — Тераз судзина будзе велью моцнейша.

Да статок ошлебодвіме од вшох найлепши го тримац у шоре и часто чесац. Кед уж достане вши, треба увариц прости доган (кріжан) па кед ше тата вода охладзи, треба з ню статок по целу намасциц (зос даяку ренду). Од тей доганові юшки погину шыцки вши гніді.

Други лік ё вода, у хторей ше уваря кромплі. З ню ше исто намача цело шолавого статку. Тоти лікі хасную и проци шуги.

Привікуйце гу себе млади статок. Же би зме зос статком не мали велью бриги и страху, кед одрошне и кед го сцеме за себе хасновац, треба го од младосци гу себе приучовац. То найвецей вредзи за коні и краві. Прето треба млади гачата и целята часто приволовац, гласкац их тапіцац. Млади целята треба часто гласкац медзі ноги, по цицкох, же би ше легчайше дали доїц, кед буду краві.

Живини треба дац піску гару або праху. Прето тото муши порихтац кожда газдиня, да ше ёй живина (дробизг) у нім „купа“. Пісок найліпши. Крем піску живини треба дац досц хладку.

Же би ше раправени белави каменок не погубел. Познато, же белави каменок розправени за шпациоване (бордовска юшка) вініци, не може длуго стац, бо ше фрышко губи. Прето ше муши віше фрышко розправац за кожде шпациоване.

Же би зме тоту бордовску юшку од губеня зачували, треба да на кожду літру розправленого белавого каменку улесме ёдну літру млека. Теди ше не загуби ище за седем дні.

Желена овоц найчастейше опада пре сушу, вітор, пре негноену жем, або прето, же в хробачне.

Як мож познац старосці краві? При купованю краві барз треба патриц на роки, хтори мож розпознац по зубах и по перстенках на рогах. Цо крава старша, то ёй и зуби векши и ширши и баржей су вонка віпросцени. Але по рогах мож познац точнейше. Рахує ше так: на пр. крава ма обично три роки, кед ше першираз оцелі За кождым целеном остане по ёден персцені на дольнім краю рога. То значи, же крава од три роки ма ёден персцені, од штири роки два персцені, од пейц три персцені итд. Кед крава ма медзі персценіями празного, то значи того току була ялова. А кед персценіок ніски, то знак, же того року вируцала. У младей краві (и целеца) роги драпац и цо ё старша, то су гладши и швиццацейши.

КЕДИ ШЕ КОШІ ЖИТО ПО ЦАЛИМ ШВЕЦЕ?

Жито ше коши у мешацу:

Януару: у Австралії, Новай Зеландії, Чиле и у Аргентині.

Фебруару: у Индії.

Марцу: у Горнім Егіпту и Кордофану.

Апрілу: у Дольнім Єгипту, Мексику, Турскай, Азії, Персії, Сириї, Малей Азії и Антилох.

Маю: у Мароку, Алжиру, Тунісу, Триполису, Центральнай Азії, Кіні, Япону, Тексасу и Флориды.

Юну: у Каліфорнії, Шпаниї, Португалиї, Італії, Греческай, Кансасу, Колораду и Мисури.

Юлу: у Французкай, Югославії, Румунскай, Бугарскай, Ческо-Моравскім протекторату, Южнай Немецкай, Шреднай Русії и Горнай Канади.

Августу: у Англії, Белгії, Немецкай, Голландії, Данскай, Польскай, Манітоби, Дольнай Каради.

Септембр: у Шведске, Норвеськай и Сівернай Каради.

Октобру: у Сівернай Русії и Сибири.

Мовембр: у Перу и Шреднай Африки.

Децембр: у Бірманії.

КЕЛЬО ТРАЦІ ЗОС ДЛУКШИМ ЧУВАНЬОМ?

Жито траци лем 0 - 1 проц.

Ярец " 1 - 2 "

Раж " 1 - 2 "

Овес " 1 - 2 "

Кукурица у чуткох 10 - 25 "

Кромлі " 4 - 5 "

Цвікла кравска 4 - 5 "

Репица " 12 - 15 "

Шено и отава 8 - 10 "

Желенява " 2 - 5 "

З НАШИХ ВАЛАЛОХ

З Керестура о Керестуре

Здравствене напредоване Керестура.

Гоч цо приповедаю о здравственім напредовані Керестура, але муши ше признац, же Керестур у тим погляду зос велькіма крохаями напредуе, так же вон одстрані од себе на длуги, час, або и на віше обераци хороти, не лем у поєдиних случайох похореня на даяку оберацу хороту, але и кед ше вона розпространі по цалим валале, як то ше случуе обычно медзі дзецими.

У тим змаганю помага му досц високо поставена просвіта. За доказ тому служи не лем стараже Просвітнаго Дружства, але и тата обставина же Керестур прима досц легко просвіту, бо глава Керестура роби добре.

Бувши директор дома народного здравля у Сомбору, Dr. Шміт, анализовал крев шицких школских дзецих Керестура и пренашол, же Русини маю среднє место медзі цивілизованіма народами, бо показатель креви у ніх стої медзі Швабами и Славянами (показатель Швабох 3, — Славянох 2, Русини — медзі 3 2). Зато не треба свой таланти закопавац до жемі, але треба ше далей змагац у гигієни, одстраніц од себе заразни хороти и Керестур будзе подполно здрави.

А же Керестур поправац и може робиц у тим напряму видно и зос того, же валалска управа направела З артезийски студні зато да ше одстрані червени тифус. Керестурчане достали здраву воду и тифуса не стало.

У останім часу, — 1935. року — появела ше у Керестуре гуга. Такой ше почало систематичне калалене проци гуги и Керестур на длуке време або и на віше звершел зос тоту чежку и часто смертельну хороту (около 15 од 100 умера). Тай хороти медзі дзецими уж нет, бо не мож брац за предложене хороти гуги два случаі, котри були за 7 мешаци 1939 року, юно на каналу, а друге у валале.

Кед ше од часу до часу обераци хороти, котри не так опасни у Керестуре появя, им не треба давац велькі значене, бо вони ше можу появичи хоч дзе. А да ше заустави негигиеничне (нездраве) купане у доліньох, препоруча ше, да ше купане дзецих ушори — зос спорозуменьом родичох на каналу, котри ше находзі цалком близко валала, — тим више, же и надзорник канала у тей справи идзе родичом на руку у тим погляду, же кед ше жада, може ше окремне место заградзіц, дзе под надзором старших можу ше дзеци купац под условійом, же каналскіе надзорство за даяки нещесні случай одговорносц на себе не прима. Уж и тераз тогі питане практично верши ше так, же мали дзеци ше купаю коло млина и на другім брегу канала, а дахтори старши дзеци ше купаю по волі, дзе сцу, па заходза и до купатила, котре ушорене за дорослих людзох, кед там нет нікого. Як видно то може звершиц зос свояма срэствамі сам Керестур. (Далей будзе.)

Шнід.

Наші славні кирбай погубел давно очековани диждж. Прето не пришло телько госцох, як по други роки.

У церкви отримана Велька Служба Божа, хтору служили векінна срэмскіх паноцех. Шпивал хор богословів. По поладню отримане ногометне змагане. Мушиме похвалиц національну свідомосці нашого спортуклубу „Слоги“, хтори першираз вступел у нових національних костимох — белавожкових.

Коцур.

Кирбай преславени крашне и у шоре. У церкви служели о. Фирак, монахи о. Кухар и о. Арвай, о. Тимко и домашні капелан о. Буїла. Наказовал домашні парох о. Абодич. Народу барз вельо було, особено з Керестура. Вечар у Просвіти керестурских школяре дали представу „Хмара“ на книжковим українским языку. Представа була на дворе, публики барз вельо и шицки були барз задовольни зос бавеньом школярох, котрих з вельо труду и знання виучел п дир. Шерегий. Як ше дознаваме исту представу даю школяре у Керестуре в недзелю 3. септембра вечар. По представи младеж ше забавяла у Гитенбергера. Як госць

Нови олтар. На памятку 950. рочніци просвіcenia руско-українскому народу збудовану у нашій церкви красни нови олтар з марма каменю, котри будзе в недзелю 3. септ. торжествено пошвечені. Пошвецац придзе сам наш Преосв. Владика.

Рочни члени „Просвіти“

Валал	Шицкого членох	Не плацели членар. за 1938. р.	1939. р.
Господінци	5	—	4
Коцур	4	2	4
Р. Керестур	117	53	105
Миклошевци	6	1	6
Петровци	18	7	16
Ст. Вербас	11	7	11
Други валали	13	2	10
Ведно	174	72	156

Рочне членство „Просвіти“ од прешлого року до тераз наростило за 11 членох, але як видно з тей табели ище велі не випольнили свою мінімальну зобов'язаність. „Просвіти“ од котрой кажди гледа як Матки да подпомага и заступа культурно просвітні интереси цалого нашого народу у Кральовини Югославії.

Видно ище єдно з тей табели: кельо валали и з яким числом рочних членох заступили у „Просвіти“.

Школяре и друга интелигенция не шмели би остатц на того стане ровнодушни. Йще єст часу, а вон тераз найприкладніші, да ще того нездраве становище поправи. — Просвіта муша видавац қніжки, часописи, отримовац друкарні, своєю інституції, старацше о подзвиговані нових, помагац кажде просвітнє змагане по наших валалах, робиц интервенції при власцох за нашо народні потреби, — а одкац вона то годна зробиц, кед остане препущена сама себе през помоци.

Ту браца интелигенти и браца земледілци и ремесельніци єден способ, як на ділу укажеме свою народну єдносц и свидомосц. — Плацме членарину и гледайме нових членох.

За стаємних членох ступели ище 4. И ту би требало да ще поправи того становище. Ту заш маю перше слово интелигенция и шицки други приятеле „Просвіти“.

Запаметайме, же яки нашо установи, таки и ми сами. — Як газду судза по хижі, қоньох и облечиву, так нас по наших явних установовох. А ганьбіц би зме ще не шмели дац, бо жертві, котри ще од нас питало не таки велько, же би зде их не могли випольниц.

Р. Керестур, 16. VIII. 1939.

За РНПД. секретар М. Ковач

Апел руским учительом и учительком.

Як зме явили, часопис за, дзеци „Наша Заградка“ одобрени од Мин. просвіти за школярскую лектиру.

Модліме панох учительюх, учительки и паноцох да тут наш єдини дзецінски часопис розширя помедзі нашо дзеци.

„Наша Заградка“ воспитує у народним духу нашо дзеци.

Вона поучує, забавя.

Вона помага учительюх у його чужкай зобов'язаністі, з тим вецеј же ми окрем тей литературы за дзеци, так повесці ані другу не мame.

Запречене од власцох нет, та ще наздаваме же панове учитель порозумя важносц того часопису и подпомогні го кельо найвецеj можу.

Перше число уж дате до друку, та по першым будзе ше розпосилац по валалах.

„Руски Новини“ издае сваке суботе.

ЦО НОВЕ У ШВЕЦЕ

ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ У ШВЕЦЕ

Несподівана догварка Гітлера з большевиками пременела цалком випатрунки на мир. Постало ясно, же Гітлер идзе своїх драгов напредок. И Англія и Французка несцу ніяк допущиц, да Гітлер роби у Европи що сце и без їх питаня мення державни граніци. Видза вони, же лемго з оружієм можу запрец. И зато Англія и Французка озбильно ше готову на войну, котра може кажды дзень вибовкунц и то медзи Немецку и Польску, котрой Англія и Французка такой приду на помоц. Італія ше барз стара — и Мусоліни и таліянски краль, — да войны не будзе, а кед вона іпак почне, за Італію ше ище цалком напевно не зна, на кельо вона будзе Немцом помагац. — Шицки другі держави уж тераз наглашую, же сцу остатц неутрални и не мишац ше до кирвавей розправи вельких державох.

Пред намі барз велько дні. Маме вельке щесце, же ше баш тераз посцило порозумене з Хорватами и Югославія и мамег подполни мир.

ЗАГАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ У ПОЛЬСЬКЕЙ

Польська влада поволала под оружие шицких хлопох од 18 до 40 роках. Як причину тей загальней (общей) мобілізації наведли Поляци, же Немецка послала своє войско до Словачкей и угрожела Польску границу у Карпатах.

Немци приставаю на догваряні. На предлог Лондона Гітлер одповед, же пристава на догваряні з англійску владу о стаємним порозуменю, але Данциг и коридор муша припаднунц Немецкей. И так док на єдней страни криза як да ше ублажела, на другей страни Поляци зос свою загальну мобілізацію немецко-польськи спорлем заштрели.

„Ми подполно готови прияц войну, кед на то будземе присилени и обецаме же поможеме Польску як зме ёй обецали“ — так гуторел у англійским парламенту Чемберлен. Значи: Англія ше не бої. Англійци тераз рок не були таки одважни бо не були за войну приготовени. Тераз Англія вельмо моцнейша, то знаю Немци и прето вони войну не започию. Так зос шицкого випатра, але Поляци муша дац Немецкей Данциг и коридор и так страца цалком приступ гу морю.

Мобілізації на шицки страни. У обчекованю войни поволую своїх гражданох под оружие не лем тоти держали, котри думаю перши войсц до войны, але и тоти, котри сцу осгац неутрални. И так проглашена мобілізація у Белгії, Голандії па и у Швайцарскей.

Таліяніе сцекаю з варошох. Таліянски новини поволую варошкіх жительюх, да ще шицки, котри можу, зос варошох виселя, особено жени и дзеци. То приготоване за бомбардоване варошох у случаю войны.

Цо скорей дому маю ще вращиц шицки англійски ладі. Так розказала влада. До дальших краійох з Англії ніяки ладі не иду. Шицко чекавоину.

Словаци проци Полякох. У Братиславі велько демонстрації проци Польской. Словаци питаю од Полякох тоти валали, котри вони забрали прешлай єшэні од словацкей території. Словаци буду ведно з Немцами виступовац вшадзи. То заш приклад як тут славянске братство випатра.

Французка заведла цензуру новинох. Дотераз там ще могло писац, хто що сцел, а пре опасносцвойни муша тераз новини скорей як виду з друкарні прейсц през державну цензуру. У нас цензура уж давно постої, а тераз по споразуму мала би буц полехчана.

Америка неутрална. Рузвелт, америцки президент виявел, же кед у Европи вибовкне война, Америка ще такой проглаши неутрална и не будзе нікому помагац ані нікому оружие ліфтероац.

Василь Гренджка-Донский, найвекши писатель на нашей Горніці сцекол пред Мадярами з Карп. України до Братислави, одкаль написал до „Рідного Слова“ велько писмо, у котрим описал свою муки и муки шицких наших патріотох под Мадярами. Гарешти на Карп України полни нашого народа, а маю Мадяре и окреми табори, у котрих муча руски народ без милосердия.

Англія предложела Гітлерови, да ще охаби войни, але най ще на добри способ з Поляками поедна и догвари Чемберлен гварел у парламенту, же ище єст надії на мирне окончене німецко-польского спору за Данциг.

Боя ще Українцох. Пишу новини, же Москва пристала на пакт зос Немецку под условием да не помага Українцом у їх змаганю за свою державу. Таки Москале Славяне!

Немецка помага большевикох на тот способ, же дала Москви кредит у роби вредносці 200 мільйони марки. Большевики даю Немцом сирови матеріял за їх фабрики. Розуми ще, найвецеj того матеріялу пойдзе зос України, бо московски жемі самі барз худобни.

Немецка таргує найвецеj зос балканскими державами и з Мадярску. Половку своїх фабричных виробох, котри Немецка ма на предай, вивожи вона до тих державох.

НАША ДЕРЖАВА

БАНОМ БАНОВИНИ ГОРВАТСКЕЙ именовані Dr. Иван Субашич, котри бул пондзелок торжествено у Загребу іншталовани -уведзены до службы.

DR. МАЧЕК И ЙОГО МІНІСТРИ Горвати Dr. Шутей, миністер фінансійох, dr. Andres min. тарговини и індустрії, dr. Торбар min. поштох и dr. Смолян пришли внедзелу 27. авгуаста рано до Београду. На штациі привітал их силни народ, котри их провадзел по београдских уліцох. Цали Београд ше радуе, же ше конечно загоела стара рана и горватського питаня вецеj нет.

ВІСТКА О СПОРАЗУМУ Сербох и Хорватох и о новей влади прията у цалей держави з найвекшу радосцу. Шицки задовольни, крем можебуц тих, котрим не стало за нашу державу, але за свою власни інтереси. Кажды зна, же тераз Югославія утверджена и осигурана так, же може мирно дочекац будущи подїї.

НОВИ АДВОКАТ.

Dr. Лані Алфред отворел у Кули адвокатску канцелярию на піяцу прейг автобускай станицы. — Телефон число 53.

ВЕСЕЛЕ У ХОРВАТСКЕЙ. Хорвати прияли вистку о автономії з вельким задовольством. У хорватських местах були манифестації, на котрих Хорвати одушевлено кричали: „Живио краль Петро! Живила слободна Хватска! Живила Югославія!“

ВІЯВА Д-РА МАЧЕКА У БЕОГРАДУ. Кед новинаре модліли у Београду д-ра Мачека, да им дацо пове, вон им гварел: „Охабце ше бешеди. Пришли зме ту, да дацо зробиме. Видзим, же цали Београд за споразум з Хорватмі, а крем того видзим, же од того споразуму сербски народ обчекує демократску шлебоду и за цалу Сербію. Я шицки свойо сили уложим, же би ше и жаданя сербского народа сціоліли“.

ПРЕСЛАВА БИТКИ НА ЦЕРУ. На гори Церу Сербії недалеко Валева преславена 25-та рочніца побіди сербского войска над австрійским, котре водзел жалосного спомину ген. Потьорек.

ПОЧАТОК ШКОЛИ. Піяток, 1 септембра почала наука у народных школах по валалах у цалей держави. По одпочивку през лето започинаю школяре знова науку. Правда, єст ище по полю роботи, котри би могли и дзеци кончиц, але мудри родителі так ушорели свою польську роботу, же им дзеци годни точно ходзіц до школи през цали школскі рок. Роботи було и будзе, а дзецинска младосц, то в час, кед дзеци найспосоднейши за науку. Зато най ще раз зотре у нас, особено у Бачкей, обичай, же велі посылац дзеци до школи аж по кулянским вашаре, але дзеци треба дораз 1. септембра послац до школи.

Кед наш народ раз похопи вредносц шора у школи и науки, будзе то за нашо дзеци вельке щесце.

Спорт.

Спорт клуб „Русин“ з Р. Керестура ше уж почал приріхтоац за ешеньску первенствену сезону. У остатніх тижњох мал даскельо красних успіхів: побил С. К. „Яношик“ з Півніц зос результатом 13:0 (6:0), затим Вепровацки С. К. з результатом 8:0 (5:0) и резерву „Югословенског“ зос Кули з результатом 6:1 (5:0). Як видзиме з тих результатох „Русин“ ше барз поправел. Наздаваме же, же у первенственей сезоні укажу нашо вреднавяче туто знане и сцелосц що ю до тэраз указали.

В недзелю 27. авгуастя одбавел С. К. „Русин“ приятельскі змагане проци першого б. тиму С. К. „Югословенског“ у Кули. Тото змагане ше окончело з результатом 3:0 за „Югословенскі“. У тим змаганю С. К. „Русин“ мал даскельо резерви, а и судия не бул обективны. На тот спосаб ше „Югословенскі“ реванширал за пораз од прешлай недзелі (6:1).

На недзелю 3. септембра 1939. р. С. К. „Русин“ будзе бавиц змагане проци С. К. „Гайдука“ у Кули. Хто ще пойсц як навіяч най ще прияви до Дюри